

Większość dzieci opanowała już umiejętność właściwej realizacji głosek szumiących „cz” oraz „sz” w izolacji, sylabach oraz nagłosie wyrazów. Podczas kolejnych zajęć skupimy się na utrwalaniu prawidłowej realizacji wywołanych głosek w wyrazach (pozycja nagłosowa, śródgłosowa, wygłosowa), w połączeniach wyrazowych oraz w zdaniach. Poniżej przedstawiam przykładowe zestawy ćwiczeń do wykorzystania podczas utrwalania głosek w domu.

Ćwicząc głoskę „cz” w izolacji trzeba zwracać uwagę na jakość jej brzmienia, zachowywać właściwą pozycję artykulacyjną i korygować ewentualne niedoskonałości. W razie problemów uczulamy miejsca artykulacji dotykając wałka dziąsłowego i czubka języka np. zimnym trzonkiem łyżeczki, aby uzmysłwić, które miejsca w jamie ustnej są aktywne podczas realizacji tej głoski. W razie wątpliwości należy wrócić do ćwiczeń motorycznych pionizujących język. Najlepiej zaprezentować dziecku głoskę i poprosić o powtórzenie.

Podczas ćwiczeń bardzo istotne jest zwrócenie uwagi na:

- uniesienie języka do góry (w kierunku wałka dziąsłowego za górne zęby),
- zbliżenie zębów do siebie, ale nie zaciskaniu ich,
- wysunięcie warg lekko do przodu (kółeczko, ale zęby widoczne).

W takim ułożeniu polecamy dziecku wymawiać podczas wydechu głoskę „cz”. Głoskę wymawiamy krótko.

Ćwiczenia utrwalające prawidłową wymowę głoski „cz”:

1. Utrwalenie prawidłowej realizacji w sylabach:

cza, czo, cze, czu, czy;

acz, ocz, ecz, ucz, ycz.

acza, aczo, acze, aczu, aczy

ocza, oczo, ocze, oczu, oczy

ecza, eczo, ecze, eczu, eczy

ucza, uczo, ucze, uczu, uczy

ycza, yczo, ycze, yczu, yczy;

czka, czko, czke, czku, czky,

czta, czto, czte, cztu, czty,

czpa, czpo, czpe, czpu, czpy.

Jeżeli wymowa sylab nie sprawia już dziecku trudności, przechodzimy do kolejnego etapu.

2. Utrwalenie prawidłowej realizacji w wyrazach :

- w nagłosie wyrazów: czapka, czajnik, czepek, czapla, czarny, czerwony, czołno, czek, czoło, czołg, czub, czubek, czekolada, czytanka, czereśnie, itp.;

- w wygłosie wyrazów: płacz, klacz, biegacz, badacz, tułacz, kołacz, puchacz, warkocz, klucz, mecz, obręcz, poręcz, palacz, trębacz, włamywacz, królewicz, mlecz, miecz, itp.;

-w śródgłosie wyrazów : maczek, kaczor, naczynie, oczy, loczek, boczek, uczeń, wnuczek, kluczyk, uczynek, pieczeń, kubeczek, pieczętka, wieczór, patyczek, pączek, pęczek, pajęczyna, tęcza, maczuga, pieczarka, haczyk, wieczór, koniczyna itp.;

-w śródgłosie wyrazów w sąsiedztwie spółgłoski:człowiek, cztery, czwórka, czkawka, kaczką, paczka, teczka, beczka, mleczko, łączka, laleczka, bułeczka, apteczka, doniczka, licznik, poczta, uczta, kolczyk, tarcza itp.;

3. Utrwalenie prawidłowej realizacji w połączeniach wyrazowych:

czarna czapla

czarne oczy

wieczorny mecz

czerwona czapka

tabliczka czekolady

wypieczona bułeczka

cztery klucze

4. Utrwalenie prawidłowej realizacji w zdaniach:

Mareczek ma czarną czuprynę.

Czarek ma czołg.

Dziewczynka płacze.

Czesia liczy na patyczkach i liczydło.

Jareczek ogląda miecz.

Czupurny kurczaczek walczy z kaczką.

5. Utrwalenie prawidłowej realizacji w wierszykach:

„Leczo”

Cztery marchwie w kawałeczkach,

mąka, wody pół kubeczka.

Dwie papryczki i kabaczek;

Pięczeń pokrój w drobny maczek,

Deczko chili, keczup damy

I na ucztę zapraszamy!

„Poszły kaczkę na pocztę”

Począły cztery kaczkę na pocztę we czwartek.

Miały kaczkę wysłać paczkę i pocztową kartę.

Paczkę kaczkę już wysłały tam, gdzie miały wysłać,

potem siadły i z zapalem zaczęły coś pisać.

Jak pisały- tak pisały, zrobiły dwa błędy.

Po utrwaleniu prawidłowej realizacji głoski szumiącej „cz” przechodzimy do głoski „sz”.

Ćwiczenia utrwalające prawidłową wymowę głoski „sz”:

1. Utrwalenie prawidłowej realizacji w sylabach:

szy, sze, szo, szu, sza

asza, aszo, asze, aszu, aszy

osza, oszo, osze, oszu, oszy

esza, eszo, esze, eszu, eszy

usza, uszo, usze, uszu, uszy

ysza, yszo, ysze, yszu, yszy

ysz, esz, osz, usz, asz.

szka, szko, szke, szku, szky,

szasza, szoszo, szyszy, szesze, szuszu,

szta, szto, szte, sztu, szty.

Jeżeli wymowa sylab nie sprawia już dziecku trudności, przechodzimy do kolejnego etapu.

2. Utrwalenie prawidłowej realizacji w wyrazach :

- w nagłosie wyrazów: szafa, szalik, szata, szabla, szachy, szatnia, szopa, szuflada, szew, szelki, szyja, szyba, szyna, szydełko, szarak, szalwia, szampon, szeryf, szereg, szopka, szum, szyld itp.;

- w wygłosie wyrazów: gulasz, mysz, afisz, kosz, klosz, kalosz, dobosz, tusz, plusz, koklusz, kapelusz, grosz, pióropusz, arkusz itp.;

- w śródgłosie wyrazów: kasza, kaszel, daszek, ptaszek, kaszanka, maszyna, naszyjnik, wieszak, depeza, kieszeń, nosze, kosze, koszyk, koszula, kalosze, groszek, poszewka, koszykówka, bambosze, uszy, tusza, itp.;

- w śródgłosie wyrazów w sąsiedztwie spółgłoski: szwalnia, szkapa, szkoda, szkodnik, szklanka, szkło, szlak, szmata, sznurek, kasztan, szpinak, sznurowadło, szpak, szpada, szpilka, szpital, szpulka, szron, sztaba, sztandar, sztuka itp.

3. Utrwalenie prawidłowej realizacji w połączeniach wyrazowych:

wszyta kieszeń

szkolna szatnia

szara myszka

szklany klosz

szkodliwy proszek

pluszowy kapelusz

szpitalne nosze

koszyk szpinaku

pszenna kasza

4. Utrwalenie prawidłowej realizacji w zdaniach:

Szymon ma szary szalik.

Pani szyje na maszynie.

Pod szafą siedzą myszy.

Mateusz poszedł pieszo do szkoły

Na poddaszu mieszkają szpaki.

Szymek ma szarą koszulę.

5. Utrwalenie prawidłowej realizacji w wierszykach:

„Myszki” /autor E.Michałowska/

Myszek sto do norki szło: SZO, SZO, SZO SZO, SZO, SZO

Wtem wybiegły koty dwa: SZA, SZA, SZA SZA, SZA, SZA

A, że były bardzo złe SZE, SZE, SZE SZE, SZE, SZE
To złapały myszki dwie SZE, SZE, SZE SZE, SZE, SZE
Potem jeszcze zjadły trzy SZY, SZY, SZY
SZY, SZY, SZY
I ostrzyły ciągle kły SZY, SZY, SZY SZY, SZY, SZY
Ale, że im brakło tchu SZU, SZU, SZU SZU, SZU, SZU
Nie złapały wszystkich stu SZU, SZU, SZU SZU, SZU, SZU

„GRUSZKI I MUSZELKI”/ autor E.Michałowska/

SZA, SZA, Szymek ma,
SZE, SZE, muszle dwie
SZY, SZY gruszki trzy
SZU, SZU, wpadły mu
SZO, SZO, aż na dno
Do koszyka szarego.

„Szajka myszy“

Szajka myszy na paluszkach,
szuka groszku po garnuszkach.
W szafie kaszę pałaszuje, I okruszków poszukuje!
Szymek przerwał myszkowanie,
poszedł, kupił kota na nie.